

Forsøg med forskellige høsttider i brun sennep 1962-1968

Ved *Anton Nordestgaard* og *Asger Larsen*

873. beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

I herværende beretning gøres rede for nogle i årene 1962-1968 gennemførte forsøg med forskellige høsttider i brun sennep. Hovedresultatet af disse forsøg er desuden meddelt i meddelelse nr. 873, 1969. Beretningen er udarbejdet af videnskabelig assistent, agronom *A. Nordestgaard* i samarbejde med forstander lic. agro. *Asger Larsen*, Aarslev.

Forstanderne ved Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

Indledning

På grund af den brune senneps store spildsomhed egner den sig ikke til mejetærskning direkte på roden, og den gængse høstmåde her i landet er da også, at skårlægge afgrøden på et ret tidligt udviklingstrin, og lade den eftermodne og vejre på stubbene.

Den samlede frømængde vedbliver at stige helt op til fuldmodenhed, men frøspildet hos brun sennep begynder længe før og er i den sidste tid op mod fuldmodenhed meget stærk tiltagende og langt større end tilvæksten og kan, hvis en omtrent fuldmoden afgrøde bliver udsat for stærk blæst, blive katastrofalt.

For avleren er det rette høsttidspunkt derfor af stor økonomisk betydning, og da dette ikke tidligere har været forsøgsmæssigt undersøgt her i landet gennemførtes ved statens forsøgsstationer i årene 1962-1968 en forsøgsserie til belysning af dette spørgsmål.

Forsøgsbetingelser

Forsøgene blev gennemført på lermuldet jord ved Aarslev, Roskilde, Rønhave og Tystofte. Ved Aarslev gennemførtes 7 forsøg i 1962-1968 og ved de andre stationer hver 5 forsøg i 1963-1967, ialt 22 forsøg.

Korn har været forfrugt i 20 forsøg, olieør og kløvergræs hver i et. Der blev gødet med 16-35 kg P og 65-150 kg K pr. ha i henholdsvis superfosfat og kaligødning eller blandingsgødninger og 90-

120 kg N pr. ha i kalksalpeter eller kalkammonsalpeter.

Såningen fandt sted i april eller første halvdel af maj og i gennemsnit for alle forsøg den 29. april. Der blev anvendt 50-56 cm rækkeafstand og ca. 4 kg velspirende udsæd pr. ha. Udsæden var bejdset med normal mængde af et lindanthiram middel. Forsøgene gennemførtes med 5 høsttider og 4-6 fællesparceller á 26-54 m² netto. Forsøget ved Aarslev i 1968 dog med 8 høsttider og kun 3 fællesparceller.

Fremspiringen var i enkelte forsøg lidt uensartet, men sennepen groede godt til, så bestanden blev tilfredsstillende i alle forsøg. Ved Roskilde var udviklingen i to af forsøgene hæmmet noget af tørke i forsommeren, men ellers betegnedes udviklingen i alle forsøg som god.

Der blev i nogle forsøg foretaget optælling af plantebestanden efter fremspiringen og i andre forsøg givet karakter herfor, og disse optællinger og bedømmelser viser, at der ingen forskel var imellem leddene.

I de fleste forsøg var der angreb af glimmerbøsser og skulpesnudebiller, men disse angreb var i reglen moderate og blev bekæmpet, så angrebene skade var uden betydning.

Sennepen blev høstet med slåmaskine eller le og vejret i hobe. Udbyttebestemmelsen skete ved vejning af den samlede afgrøde og af frøet efter tærskning og rensning. Frøudbyttet er angivet med et vandindhold på 10 pct.

Forsøgsplan og beskrivelse af sennepens udvikling

Forsøgene blev gennemført efter følgende plan:

Forsøgsled 1: Høstes når de første frø begynder at blive brune.

»	2:	Høstes	2-4	dage	efter	forsøgsled	1.
»	3:	»	2-4	»	»	»	2.
»	4:	»	2-4	»	»	»	3.
»	5:	»	2-4	»	»	»	4.

Høstintervallerne skulle afhænge af modnings-hastigheden.

Forsøgsplanen lyder ret enkelt og ligetil, men kriteriet for første høsttid har været for vagt defineret, hvilket har givet vanskeligheder med at få en fra forsøg til forsøg ensartet start og dermed direkte sammenlignelige resultater.

Brun sennep er ikke en særlig høj forædlet kulturplante, og den har ikke som f.eks. vore kornsorter en meget ensartet udvikling og modning. Tilsyneladende er udviklingen ret ensartet indtil blomstringen begynder, men selve blomstringen strækker sig over 4 til 6 uger. Dette giver en meget uensartet påbegyndelse af skulpedannelsen og medfører selv indenfor den enkelte plante en uensartet modning. Dertil kommer endvidere, at der kan være store individuelle forskelle. Ofte kan der desuden på et ret tidligt tidspunkt af udviklingen, undertiden allerede ved blomstringen afslutning, findes enkelte brune frø i nødmodne skulper på grund af en eller anden skade på enkelte planter eller dele af disse. Skaden kan være en følge af skadedyr, svampe eller mekanisk overlast.

Hos brun sennep og ihvertfald hos dansk handelsfrø, som blev anvendt i forsøgene, er der i de fleste planter en udpræget tilbøjelighed til, at der efter blomstringens afslutning sker en antocyan-dannelse i skulper, grene og stængler. Antocyan-dannelsen ses ved, at planterne i stedet for den grønne farve får en mere eller mindre rødbrun farve. Antocyan-dannelsen er svag i den første tid efter af blomstringen, men tiltager hen imod modningen. Den er hos brun sennep betinget af lys, idet den rødbrune farve kun forekommer på den side af skulper, grene og stængler, der vender mod lyset, og i reglen kun på planternes øverste dele.

Det normale modningsforløb hos korsblomstrede olieplanter, som f.eks. raps, er karakteriseret ved, at den grønne farve på skulperne efterhånden mere og mere går over i det gullige for til sidst ved fuldmødenhed at gå helt over i det grålige. Antocyan-dannelsen hos brun sennep dækker til en vis grad over dette »normale« modningsforløb, idet den rødbrune farve på skulpernes overside først ved omtrent modenhed går direkte over i det grålige. På skulpernes underside kan forløbet fra grøn over gul til grå farve derimod bedre iagttages.

Den brune sennep er som nævnt meget spildsom, og bortset fra nødmodne skulper, tager frøspildet sin begyndelse, når den rødbrune farve er på sit højeste, og tiltager derefter stærkt i de kommende dage.

Antocyan-dannelse er arvelig betinget (D. Müller, 1948), og det er derfor ikke sikkert, at den rødbrune farvedannelse i dansk handelsfrø af brun sennep vil genfindes i stammer, som underkastes forædling.

Forsøgsresultater

I tabel 1 er opført frøudbytteerne fra de enkelte forsøg samt antal dage fra begyndende blomstring til de forskellige høsttider. Da der i tabellen ikke var plads til alle 8 høsttider fra forsøget ved Aarslev i 1968, er resultaterne fra 6., 7. og 8. høsttid i dette forsøg opført nederst i tabellen.

Ved gennemgang af frøudbytteerne i tabel 1 ses det, at resultaterne fra forsøg til forsøg er meget stærkt varierende, hvilket navnlig skyldes de før-omtalte vanskeligheder med at få alle forsøg startet på samme udviklingstrin. I tabellen er desuden medtaget antal dage fra begyndende blomstring til høstning af de forskellige led, for ud fra disse, at kunne få et grovt skøn over det uensartede udviklingstrin, forsøgene indenfor de enkelte år er startet ved. Som det ses, er der ret stor variation. Der kan derimod ikke ud fra disse tal drages nogen sammenligning fra det ene år til det andet på grund af årsvariationen i udviklingshastigheden.

Når der her er gået ud fra begyndende og ikke fra afsluttet blomstring skyldes det, at dato for begyndende blomstring selv ved et subjektivt skøn kun vil variere forholdsvis lidt, medens dato for

Tabel 1. Høsttidsforsøg i brun sennep 1962-1968

Høsttid	hkg frø pr. ha					Antal dage fra beg. bl. til høst				
	1.	2.	3.	4.	5.	1.	2.	3.	4.	5.
1962 Årslev	20,2	21,3	21,4	20,4	18,5	67	70	73	77	80
1963 Årslev	17,0	16,5	15,5	14,4	13,7	53	55	57	60	63
» Roskilde	18,9	19,1	17,4	16,2	14,9	54	56	58	60	62
» Rønhave	17,9	16,7	14,0	12,3	11,4	56	59	62	65	68
» Tystofte	19,4	18,4	16,5	17,1	15,6	62	64	66	68	70
1964 Årslev	18,5	19,1	19,4	19,3	18,2	50	52	54	57	60
» Roskilde	13,2	14,7	16,1	17,5	16,6	44	47	51	54	59
» Rønhave	17,7	20,4	21,4	18,8	17,9	48	52	55	59	62
» Tystofte	17,6	18,2	20,7	20,4	18,0	49	52	56	59	62
1965 Årslev	13,5	14,5	15,2	16,1	15,2	57	60	64	68	72
» Roskilde	5,6	7,4	9,0	10,9	12,7	45	49	52	56	59
» Rønhave	16,2	19,4	15,8	17,1	14,0	57	60	63	66	70
» Tystofte	21,0	20,5	20,9	21,1	19,5	61	63	65	68	72
1966 Årslev	16,5	17,2	16,7	16,3	15,5	54	56	58	61	65
» Roskilde	11,2	14,3	13,8	14,8	15,1	44	48	52	55	58
» Rønhave	16,2	18,4	20,5	19,0	16,8	48	52	56	59	62
» Tystofte	13,3	14,0	14,1	13,2	12,7	49	51	54	56	59
1967 Årslev	14,1	15,5	16,1	16,5	12,8	49	52	55	58	62
» Roskilde	11,3	12,2	12,6	13,5	11,6	45	48	51	53	56
» Rønhave	12,4	14,9	18,1	16,0	12,0	49	53	56	59	62
» Tystofte	16,8	17,6	18,4	17,6	14,0	48	50	53	57	60
1968 Årslev	15,9	16,5	17,8	18,9	19,0	47	49	52	54	56
Høsttid	6.	7.	8.			6.	7.	8.		
1968 Årslev	18,4	17,6	13,1			59	61	63		

afsluttet blomstring er noget flydende og ret vanskelig at fastsætte i brun sennep på grund af uensartetheden i udviklingen. Enkelte planter kan undertiden fortsætte blomstringen meget længe og i nogle tilfælde helt hen til sennepen er høsttjenlig.

Som det kan ses af antal dage fra begyndende blomstring og til 1. høsttid, er de enkelte forsøg ikke startet på samme udviklingstrin, og det ville derfor ikke være korrekt at foretage en direkte beregning af gennemsnitsudbyttet for de enkelte høsttider og derudfra drage sammenligninger. Resultatet ville i så fald blive, at det var ret underordnet på hvilket tidspunkt, den brune sennep blev høstet, og dette ville i høj grad være mislydning af forsøgsresultaterne.

I næsten alle forsøg blev der ved hver høsttid foretaget en beskrivelse af planternes udvikling, og på grundlag af disse beskrivelser og også med lidt hensyntagen til antal dage fra begyndende

blomstring og til høst, er der foretaget en opdeling af høsttiderne fra de enkelte forsøg i følgende grupper:

Gruppe 1: I toppen af planterne findes endnu en del grønne blade. Stænglerne grønne. Næsten alle skulper er endnu grønne, enkelte er dog begyndt at gulne og med begyndende gulfarvning af frøene i disse. Normalt udviklede skulper ikke spildsomme. Som helhed er sennepen lidt rødbrunfarvet.

Gruppe 2: Endnu findes enkelte grønne blade. Stænglerne grønne. 15-20 pct. af skulperne er nu gullige eller begyndt at gulne, og ganske enkelte skulper er grålige med begyndende brunfarvning af frøene. Normalt udviklede skulper endnu ikke spildsomme. Den rødbrune farve er nu noget fremtrædende.

Gruppe 3: Kun ganske få grønne blade tilbage i

toppen af enkelte planter. Stænglerne knap helt grønne. Ca. en trediedel af skulperne er nu gullige og enkelte af disse er ved at gå over i det grålige og med delvis modne frø. Kun ganske få helt modne skulper, og sennepen er derfor næsten ikke spildsom under høstningen. Betragtes sennepafgrøden som helhed er den rødbrune farve nu ret fremtrædende.

Gruppe 4: Næsten ikke flere grønne blade tilbage. Stænglerne ved at gå over i det grøngule. Endnu er ca. halvdelen af skulperne grønne og navnlig på den nederste del af planterne. Ca. 30 pct. af skulperne er gullige og ca. 20 pct. er ved at være grålige med brune eller delvis brune frø. Enkelte skulper er fuldmodne og letop-springende. Sennepen er lidt spildsom under høstningen. Den rødbrune farve er nu meget fremtrædende, når sennepafgrøden betragtes som helhed.

Gruppe 5: Alle blade visne. Stænglerne grøngule. Ca. en trediedel af skulperne endnu helt grønne, ca. en trediedel gullige og ca. en trediedel grålige med brune eller delvis brune frø. Noget spildsom under høstningen. Den rødbrune far-

ve er endnu meget fremtrædende, men præges nu lidt af den grålige.

Gruppe 6: Stænglerne gulgrønne. Omtrent halvdelen af skulperne er nu grålige med modne eller delvis modne frø. Endnu er dog ca. 20 pct. af skulperne grønne, og disse findes især nederst på planterne. Meget spildsom under høstningen, og i tilfælde af stærk blæst forud for høstningen en del spild inden høst. Den grålige farve begynder at dominere over den rødbrune og grønne.

Gruppe 7: Stænglerne gulgrønne og stadig meget saftige. Endnu en del grønne skulper - ca. 10 pct. - især på de nederste sidegrene af planterne. De fleste skulper er nu grålige og med modne frø, og sennepen er uhyre spildsom. I tilfælde af stærk blæst forud for høstningen kunne spildet før høst være meget stort. Den grålige farve er nu dominerende, og sennepsafgrøden som helhed har nu et ret modent udseende.

På grundlag af denne gruppeinddeling er frøudbytterne indført i tabel 2 dog således, at kun i gruppe 4 er det de opnåede frøudbytter, i de andre

Tabel 2. Høsttidsforsøg i brun sennep 1962-1968

Gruppe	Frøudbytte og merudbytte i forhold til gruppe 4, hkg pr. ha							Antal dage fra beg. bl. til høst
	1	2	3	4	5	6	7	
1962 Årslev	—	—	-1,1	21,3	0,1	-0,9	-2,8	70
1963 Roskilde	—	—	-0,2	19,1	-1,7	-2,9	-4,2	56
1964 Årslev	—	-0,9	-0,3	19,4	-0,1	-1,2	—	54
» Roskilde	-4,3	-2,8	-1,4	17,5	-0,9	—	—	54
» Rønhave	—	-3,7	-1,0	21,4	-2,6	-3,5	—	55
» Tystofte	—	-3,1	-2,5	20,7	-0,3	-2,7	—	56
1965 Årslev	-2,6	-1,6	-0,9	16,1	-0,9	—	—	68
» Tystofte	—	0,1	-0,4	20,9	0,2	-1,4	—	65
1966 Årslev	—	—	-0,7	17,2	-0,5	-0,9	-1,7	56
» Rønhave	—	-4,3	-2,1	20,5	-1,5	-3,7	—	56
» Tystofte	—	-0,8	-0,1	14,1	-0,9	-1,4	—	54
1967 Årslev	—	-2,0	-0,6	16,1	0,4	-3,3	—	55
» Roskilde	-2,2	-1,3	-0,9	13,5	-1,9	—	—	53
» Rønhave	—	-5,7	-3,2	18,1	-2,1	-6,1	—	56
» Tystofte	—	-1,6	-0,8	18,4	-0,8	-4,4	—	53
1968 Årslev	-2,5	-1,2	-0,1	19,0	-0,6	-1,4	-5,9	56
Gens.	-2,9	-2,2	-1,0	18,3	-0,9	-2,6	-3,7	57
Høst gns. antal dage før el. efter gr. 4	9	6	3	(16/8)	3	6	8	

grupper derimod mer- eller mindreudbytter i forhold til denne gruppe. I bageste kolonne i tabel 2 er desuden indført antal fra begyndende blomstring til høst i gruppe 4.

6 af de 22 forsøg i tabel 1 er ikke medtaget i tabel 2. Årsagen hertil er, at sennepens udviklingstrin ved de forskellige høsttider i disse forsøg ikke passer ind i denne gruppeinddeling på grund af, at høsten i disse forsøg enten blev påbegyndt for tidligt eller for sent. En undtagelse herfra er dog det kasserede forsøg ved Rønhave i 1965. I dette forsøg blev 1. og 2. høsttid tærsket nogle dage før de andre høsttider, og i mellemtiden blev de sidste 3 høsttider, medens de stod til vejring i hobe, udsat for meget stærk blæst, hvilket forårsagede ret stort frøspild og værst i 3. høsttid, der på dette tidspunkt var mest vejret. Forsøget ved Tystofte i 1965 har også noget afvigende resultater, men er alligevel taget med i tabel 2, da der ikke findes nogen begrundelse til kassation.

Som det ses af tabel 2, er det højeste frøudbytte i 13 af de 16 forsøg opnået i gruppe 4, og endvidere ses det af sidste kolonne, at antal dage fra begyndende blomstring til høst i gruppe 4 er ret konstant indenfor de enkelte år. Imellem årene er der nogen forskel på antallet af dage, og navnlig to år, 1962 og 1965, skiller sig ud fra de øvrige med en noget langsommere udviklingshastighed.

Gennemsnitsudbytterne nederst i tabel 2 viser den betydning høsttidspunktet har for frøudbytets størrelse i brun sennep. Disse gennemsnitsudbytter er ikke alle bestemt med lige stor sikkerhed. I gruppe 1 og 7 er de således kun gennemsnit af 4 forsøg, i gruppe 2 og 6 af 13 og i gruppe 3, 4 og 5 af 16 forsøg. Dog er forskellen fra en gruppe til dens nabogruppe overalt statistisk sikker, undtagen forskellen mellem gruppe 6 og 7. Her er den knap statistisk sikker.

Som det fremgår af disse gennemsnitstal, er frøudbyttet stigende fra gruppe 1 til gruppe 4 og derfra faldende. Det gunstigste høsttidspunkt skulle så være, når den brune sennep har nået det udviklingstrin, som er beskrevet for gruppe 4. Karakteristisk for denne gruppe er, at den rødbrune farve har nået sit højeste for derefter mere og mere at gå over i det grålige på grund af tiltagende modning. Intensiteten af den rødbrune farve kan veks-

le noget fra år til år, og det kan derfor i praksis være vanskeligt på grundlag heraf, at bestemme det rette høsttidspunkt. En anden karakteristik i gruppe 4 er, at ca. 20 pct. af skulperne er ved at gå over i den grålige farve, og at der begynder at findes enkelte helt fuldmodne og letopspringende skulper, så frøspildet så småt er begyndt.

Det vil altså sige, at så snart der i afgrøden kan findes sunde og veludviklede skulper, som er fuldmodne og letopspringende, er chancen for tab større, end den er for gevinst ved udsættelse af høsttidspunktet.

Hvis man i brun sennep kan fremkalde blot beskudne drys ved lette slag i afgrøden, bør skårlægningen ikke udsættes længere; hellere skårlægge lidt for tidligt end lidt for sent. Udover tab af for-tjeneste ved for sen skårlægning, kan et stort spild også blive til generende ukrudt i kommende afgrøder, selv om brun sennep bekæmpes let med kemiske midler. Det bør nævnes, at så snart den brune sennep blev spildsom, blev høstningen af forsøgene gennemført i dug eller fugtigt vejr for at reducere spildet til det mindst mulige. Ved udsættelse af skårlægningen i praksis kan spildet derfor meget let blive større, end hvad disse gennemsnitstal viser.

Nederst i tabel 2 er opført de gennemsnitlige antal dage, de forskellige grupper er høstet før eller efter gruppe 4.

I 6 af de 16 forsøg refereret i tabel 2 blev der ved høstningen af de enkelte led fra været udtaget en prøve af bestanden. I denne prøve blev samtlige skulper afklippede, og der foretoges en tørstofbestemmelse i skulperne. I andre 6 forsøg blev skulperne »bælgede«, og der blev foretaget en tørstofbestemmelse i frøet alene. Gennemsnitsresultaterne af disse bestemmelser står opført i tabel 3, hvor der desuden er opført gennemsnitsresultaterne af råfedt-, råprotein-, frøvægt-, jodtal- og syretalbestemmelserne samt råfedt- og råproteinudbytterne.

Tørstofindholdet i skulper og frø var meget afhængig af vejrliget under høstningen og derfor stærkt svingende fra forsøg til forsøg og navnlig for skulpernes vedkommende. Disse gennemsnitstal er derfor ikke særlig sikre, men viser dog den forventede tendens, at tørstofindholdet i både

Tabel 3. Høsttidsforsøg i brun sennep 1962-1968

	Antal forsøg	Gruppe						
		1	2	3	4	5	6	7
Pct. tørstof i skulper ved høst	6	20,4	35,6	36,0	43,4	48,9	51,9	53,5
Pct. tørstof i frøet ved høst	6	44,1	45,0	47,7	50,0	51,5	52,9	55,4
Pct. råfedt i frøet	16	25,4	26,3	26,9	27,3	27,1	27,6	27,5
Pct. råprotein i frøet	16	26,6	26,3	26,4	26,4	26,6	26,9	27,1
Frøvægt, mg	16	1,43	1,45	1,46	1,52	1,56	1,57	1,63
Jodtal	16	119	122	121	120	120	118	119
Syretal	16	2,0	2,1	1,9	1,8	1,8	1,8	2,2
Råfedtudbytte, kg pr. ha	16	391	424	465	499	474	434	401
Råproteinudbytte, kg pr. ha	16	409	424	456	483	465	422	395

skulper og frø stiger med udsættelsen af høsttids-punktet. De 2 holds tørstofprocenter kan ikke direkte sammenlignes, da resultaterne er fra forskellige forsøg.

Som det var tilfældet med gennemsnitstallene i tabel 2, er også alle i tabel 3 opførte gennemsnitstal sikrest bestemt i gruppe 4 og nabogrupperne, og at de bliver jo mere usikre desto mere man fjerner sig fra gruppe 4 på grund af færre observationer.

Hertil kommer desuden, at så snart frøspildet er begyndt, og det vil sige fra gruppe 4, er det ikke mere i den samlede frømængde disse bestemmelser er foretaget, men kun i den del, der er høstet. Dette er sikkert årsagen til, at frøets gennemsnitlige indhold af råfedt kun er stigende op til gruppe 4, for derefter at være konstant.

Udsættelsen af høsttiden gav i gennemsnit ikke nogen forandring af råproteinindholdet eller af jodtal og syretal, men derimod en tendens til stigning af frøvægten.

Af de beregnede råfedt- og råproteinudbytter nederst i tabel 3 ses, at disse ligesom frøudbyttet stiger op til gruppe 4. Så gør frøspildet sig gældende, og udbyttet falder derefter ved udsættelse af høsttiden.

Konklusion

På grundlag af resultaterne fra disse forsøg, hvor der blev anvendt dansk handelsfrø, må det tilrådes at skårlægge brun sennep, når afgrøden betragtes som helhed får en ret stærk rødbrun farve, og der kan findes enkelte veludviklede og fuld-

modne skulper, som er letopspringende, hvilket vil sige, så snart frøspildet tager sin begyndelse.

På grund af den brune senneps store spildsomhed må skårlægningen hellere foregå lidt for tidligt end for sent, da selve modningsforløbet i varmt og stærkt tørrende vejr foregår forholdsvis hurtigt, og spildet kan dermed forøges stærkt fra den ene dag til den anden.

Da skårlægning således foretages på et forholdsvis tidligt udviklingsstrin, tager eftermodningen og vejringen på stubbene temmelig lang tid.

Summary

Experiments with different harvest times for black mustard (Brassica nigra) 1962 to 1968

During the years 1962 to 1968 a series of experiments with different harvest times for crops from Danish trade seeds of black mustard (*Brassica nigra*) were carried out at the Danish State Research Stations.

The results of these experiments will appear from the tables 2 and 3. On an average, the greatest yield in seed was obtained when the black mustard had reached a stage of development corresponding to that of group 4. At this stage, the development of antocyanogen which, during the period preceding the ripening, is taking place on the light side of siliques, branches, and stems of black mustard from Danish trade seeds, reaches its maximum. Furthermore, it is characteristic of this stage that some fully ripe siliques which easily open, so that seed is sown, may be found in the mustard crop.

As soon as sowing is starting, the laying in swaths ought not to be deferred any longer, and it should rather take place a little too early than too late.

General definitions

Antal	=	number
Beg. (begyndende)	=	starting, beginning
Bl. (blomstring)	=	flowering
Brun sennep	=	black mustard
Dage	=	days
Efter	=	after
El. (eller)	=	or
Forhold	=	relation(s)
Forsøg	=	experiments
Fra	=	from
Frøet	=	seed
Frøudbytte	=	the yield of seed
Frøvægt	=	seed weight
Før	=	before
Gr. (gruppe)	=	group
Høst	=	harvest

Høsttidsforsøg	=	harvest-time experiment
Jodtal	=	Iodine number
Merudbytte	=	extra yield
Pct. (%)	=	percent
Råfedt	=	crude fat
Råfedtudbytte	=	yield of crude fat
Råprotein	=	crude protein
Råproteinudbytte	=	yield of crude protein
Skulper	=	siliques
Syretal	=	acid number
Tørstof	=	dry matter
Ved	=	with

Litteratur

Müller, D.: *Plantefysiologi*. C. Th. Thomsens bogtrykkeri, København, 1948.